

SÆRFINANSIERING AV UTSATTE HUMANIORAFAG

Rapport fra ekspertgruppe

Sammendrag

Ekspertgruppen som leverer denne rapporten har hatt som mandat å utrede en mulig særfinansiering for å opprettholde utsatte humaniorafag. Utredningen er ledd i regjeringens oppfølging av Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge*. Stortingsmeldingen tar opp utsatte humaniorafag i lys av utfordringer med å sikre nødvendig kvalitet, kunnskapsberedskap og kompetanse i hele landet og for å lykkes med nødvendig omstilling på lærestedene. En mulig særfinansieringsordning skal sikre at man ikke mister sentrale og nødvendige fag. En særfinansieringsordning skal sikre at både nasjonale behov og institusjonenes egen utvikling av fagporteføljen blir ivaretatt.

Gruppen har definert utsatte fag som *et fag som er tenkt lagt ned ved en institusjon som tilbyr dette som siste gjenværende fag nasjonalt*. Ekspertgruppen har vurdert ulike modeller, bl.a. den danske småfagsmodellen. For at ikke en særfinansieringsordning skal gi utilsiktede insentiver til institusjonenes fagutvikling, slik som mulige hindre for nyutvikling, har ekspertgruppen konkludert med at den mest hensiktsmessige løsningen er hva vi kaller en beredskapsløsning.

Beredskapsløsningen medfører at særfinansieringsordningen ikke etableres som en ordning med permanent utlysning av midler rettet mot institusjoner i UH-sektoren, men som en beredskapsløsning som i gitte situasjoner kan rettes mot fag som oppfyller følgende tre kriterier:

- at faget er nedleggingstruet på nasjonalt nivå, og
- at det er tale om et tilbud på mastergradsnivå, og
- at det gjelder fag som UH-sektoren tilbyr og som fyller ett eller flere av samfunnsbehovene slik de er presisert i rapportens kapittel 2

Innhold

Sammensetning og mandat	3
1. Situasjonsbeskrivelse	5
Finansieringssystemet for den norske universitets- og høyskolesektoren.....	5
Strukturelle utfordringer: Handlingsrom for endring	6
Den danske «småfagsordningen»	7
Avgrensning av utsatte fag.....	8
2. Presisering av samfunnsbehov	9
Avgrensning – hvilke samfunnsbehov skal dekkes?	10
Lovbaserte krav og folkerettslige forpliktelser	10
Skoleverkets behov for humanistisk kompetanse	12
Universitetenes samfunnsoppdrag: behov for humanistisk kompetanse og forskningsinfrastruktur	12
Hvilket gradsnivå skal en særfinansiering dekke?	13
3. Ekspertgruppens anbefalinger til særfinansieringsordning.....	14
1. Ingen endring i finansieringssystemet	14
2. Utlysning av faste midler til små utsatte fag.....	14
3. Beredskapsløsning	14
4. Konklusjon.....	17
Referanseliste	18
Vedlegg	20

Sammensetning og mandat

Ekspertgruppen ble oppnevnt i brev av 12. november 2018 fra Det kongelige kunnskapsdepartement (KD) med hovedoppgave å utrede særfinansiering av utsatte humaniorafag.

Ekspertgruppen har hatt følgende sammensetning:

- Professor Einar Lie, Universitetet i Oslo, gruppens leder
- Professor Kjersti Fløttum, Universitetet i Bergen
- Prodekan Julie Sommerlund, Københavns universitet
- Økonomidirektør Kjetil Hellang, Universitetet i Agder

Gruppen har hatt et sekretariat bestående av seniorrådgiver Inger-Johanne Ullern, Universitetet i Oslo, og seniorrådgiver Hanne-Gerd Nielsen, Universitets- og høgskolerådet.

Utvalgets mandat

Med utgangspunkt i omtalen i humaniorameldingen skal ekspertgruppen gi en avgrensning av hva som kan regnes som "utsatte studietilbud og fagområder" i humaniora, med kriterier for vurdering av hvilke som faller innenfor definisjonen. Kriteriene bør ta hensyn til distinksjonen mellom studiefag, forskningsfag og ekspertområde.

Med utgangspunkt i kriteriene skal ekspertgruppen gi en nærmere vurdering av hvilke faktorer som kan gjøre det vanskelig å opprettholde små humaniorafag på regulær måte, og hvilke forutsetninger som må oppfylles for at det skal være mulig å opprettholde slike fag på sikt.

Ekspertgruppen skal videre vurdere hvilke samfunnsbehov som kan legitimere særskilt finansiering eller andre særtiltak for slike fag. Eksempler på samfunnsbehov kan være arbeidslivets behov for kandidater og ulike sektors behov for ekspertkompetanse (herunder kompetanse som er nødvendig for å oppfylle lovbaserte krav og folkerettslige forpliktelser). De behov forskningen og høyere utdanning har for mindre hjelpedisipliner skal drøftes som en særskilt problemstilling.

På bakgrunn av disse vurderingene skal ekspertgruppen komme med alternative forslag til hvordan en eventuell særfinansieringsordning kan fungere i praksis, herunder mekanismer for utvelgelse (søking, utredning, evt. konkurranse, anbefaling, beslutning). I denne sammenhengen bør det trekkes veksler på erfaringene med den danske "småfagsordningen".

Ekspertgruppen skal følge utredningsinstruksen, og skal omtale administrative og økonomiske konsekvenser av sine forslag, inklusive rollefordeling mellom ulike instanser, forholdet til relevante regelverk og budsjettbehov.

Det skal gjøres en separat vurdering av risikoen for at definisjonen av "utsatte" fag blir så vid at den kan undergrave insentivstrukturen i UH-sektoren.

Ekspertgruppen skal se hen til arbeidet som gjøres i regi av den interdepartementale arbeidsgruppen som utreder dimensjonering av norsk høyere utdanning.

Utvalget skal levere sin innstilling til KD innen 16. september 2019.

Møter og arbeidsform

Gruppen har hatt 5 møter. Den har hatt møter med dekanene ved de humanistiske fakultetene på NTNU, UiB, UiO og UiT. Dekanene ble bedt om å gi en innledende presentasjon av (i) fagbredden ved hvert fakultet, deretter (ii) hvilke planer som foreligger, som vil kunne forventes å føre til endringer i

denne, og endelig (iii) hvordan dekanene ser for seg porteføljen av humaniorafag ved egen institusjon på noe lengre sikt.

Dekanene ved relevante fakulteter på universitetene Nord, OsloMet, i Stavanger, Agder og Sørøst-Norge har fått samme invitasjon til skriftlig tilbakemelding.¹

Gruppen har også hatt ett møte med representanter for det danske Forsknings- og Innovationsministeriet og Københavns universitet om den danske småfagsordningen.

Utvalgets leder har hatt møte med den interdepartementale arbeidsgruppen som utreder dimensjonering av norsk høyere utdanning og oppfølgingsutvalget etter HUMEVAL oppnevnt av Forskningsrådet. Leder har også møtt UHR-Humanioras arbeidsutvalg og orientert om gruppens arbeid.

¹ Høgskolene i Innlandet, Østfold, Volda og Vestlandet, samt Samisk høgskole, har humaniorafag, men med unntak av Samisk høgskole, ikke fag som ikke dekkes ved universitetene (med unntak for Østfold som i masterstudium i fremmedspråk i skolen har tysk, fransk og spansk).

1. Situasjonsbeskrivelse

Mandatet gir ekspertgruppen i oppdrag å utrede en særfinansieringsordning for utsatte humaniorafag som det er vanskelig å opprettholde på regulær måte. Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* (humaniorameldingen) beskriver en særlig utfordring for disse fagene når både nasjonale behov for kompetanse og kunnskap og institusjonenes egen utvikling av fagporteføljen skal ivaretas. Utredningen skal se hen til den danske småfagsordningen.

For å belyse problemet vil vi først redegjøre for finansieringssystemet, strukturelle utfordringer i sektoren, den danske småfagsordningen, før vi avslutter rapportens første del med en avgrensning av «utsatte fag».

Finansieringssystemet for den norske universitets- og høyskolesektoren

Hovedtrekkene i dagens norske finansieringssystem ble innført som del av kvalitetsreformen i 2003, jf. Meld. St. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt – Krev din rett*. Med finansieringssystemet som ett av flere virkemidler for å nå mål om bedre studie- og forskningskvalitet, ble bl.a. en resultatbasert uttelling en del av rammebevilgningen til universiteter og høyskoler i tillegg til en basisbevilgning.

Samlet sett utgjør basismidlene 67% og de resultatbaserte midlene 33% av rammebevilgningen i sektoren (forholdet varierer mellom institusjonene). Dette er relevant i forbindelse med mandatets punkt om at gruppens arbeid skal trekke veksler på erfaringene med den danske «småfagsordningen», og vil bli tatt opp igjen nedenfor.

Ekspertgruppen noterer seg at de humanistiske fagene er plassert i laveste finansieringskategori for både lavere og høyere grads nivå. Utøvende kunsthøgskoler er i høyere finansieringskategorier. Det er én av årsakene til at ekspertgruppen ikke har vurdert utøvende kunsthøgskoler som del av mandatet. Den samme avgrensningen gjøres i Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* og i Norges forskningsråds evaluering av de humanistiske fagene i 2017.

Kostnader knyttet til undervisning

I rapporten *Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill* fra ekspertgruppen som var oppnevnt av KD for å foreslå nytt finansieringssystem for universiteter og høyskoler, er det beregnet kostnader for ulike typer utdanning på hhv gamle og nye universiteter/høyskoler.² Gjennomsnittskostnaden for et avlagt studiepoeng i sektoren beregnes til 3 110 kr. i 2013 (Reiling m.fl. 2014). Av humaniorafag inngikk språkfag og treårig utdanning i engelsk i beregningene. Gjennomsnittlig kostnad per avlagt studiepoeng for språkfag var på 2 974 kr. og varierte mellom 1 337 kr. og 3 762 kr, mens

² *Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill*, s. 44-46, https://www.regjeringen.no/contentassets/95742f2460c74ee5aecf9dd0d2a8fc9f/finansieringuh_ra_pport.pdf

Når det gjelder årsakene til kostnadsforskjellene viser rapporten til sammenheng mellom lønnskostnader og de ulike produksjonsvariablene: «Det vises til en negativ sammenheng mellom lønnsnivå og undervisningsbelastning. Lønnskostnadene per studiepoeng er generelt høye for de gamle universitetene, noe som har sammenheng med at de ansatte leverer færre kurs (og forsker mer). Det synes å være en svak negativ samvariasjon mellom klassestørrelse og lønnskostnad, som innebærer at lønnskostnadene blir lavere med større klasser. Klassestørrelsen ved de gamle universitetene er ikke så ulik den ved høyskolene/nye universiteter, men lønnskostnaden per studiepoeng framgår som vesentlig høyere. Lønnskostnadene er økende i andelen stryk og konting. Det er en noe høyere andel stryk og konting ved de gamle universitetene sammenlignet med høyskolene/nye universiteter.»

gjennomsnittlig kostnad per studiepoeng for engelsk var 3 005 kr. Her foreligger ikke fordelingen på lavest og høyest kostnad.

Ekspertgruppen har innhentet beregninger fra de største humanistiske fakultetene om kostnader for å drive undervisning på bachelor- og masternivå. Dette materialet viser at det ikke er en enhetlig beregningsmåte ved institusjonene. Vi vil komme tilbake til dette nedenfor i forbindelse med forslag til særfinansiering og avgrensning av denne.

Det er på det rene at flere fag, blant annet krevende språkfag, reelt sett drives med høyere kostnader enn det deres finansieringskategori tilsvarer. Dette gir en underfinansiering, som krever kryssubsidiering innad i de forskjellige institusjonene.

Strukturelle utfordringer: Handlingsrom for endring

I vurderingen av hvordan en tilleggsfinansieringsordning skal rettes spesielt mot eksisterende, utsatte fag, vil fungere i praksis, er det viktig med en forståelse av hvordan forvaltningen av fagporteføljen og nødvendig faglig fornyelse i praksis fungerer. Det gjøres et stort arbeid ved institusjonene med å styrke relevans og fornye fagene. Det har skjedd nyskaping internt i fagene selv om navnene på fagene er de samme over lang tid.

Ekspertgruppen ser likevel tegn til en generell konservatisme i sektoren og er usikre på om de store endringene i samfunnet gjenspeiles tilstrekkelig i utviklingen av fagporteføljen.

Ekspertgruppen har erfart at det er tungt å legge ned fag. Det er ikke tradisjon for å bruke oppsigelser ved avvikling av fag. Det er kun UiT som har lagt ned fag gjennom oppsigelser. Ved de tre andre store universitetene fremstår ikke dette som aktuell politikk. For et fag med tre-fire ansatte vil derfor kostnadsgevinsten ved nedleggelse være tvilsom hvis man ikke er i den spesielle situasjonen at flere personer går av samtidig. I forbindelse med nedleggelse av tradisjonelle fag (for eksempel tysk, nederlandsk og teatervitenskap) har det vært store protester både fra interne og eksterne aktører.

Samtidig er det lite eksternt press for endringer i porteføljen. Den eksterne etterspørselen begrenser seg i hovedsak til andre universitetsmiljøer som ønsker humanistiske bidrag inn i sin portefølje. Ser vi for eksempel på språkbakgrunnen til innvandrere i Norge, er det flere språk blant de største innvandrernasjonalitetene i 2019 som ikke tilbys ved universitetene.³ Disse språkene synes heller ikke å ha miljøer som mobiliserer for opprettelse av nye fag. Fagmiljøer utenfor humaniora som har direkte anvendelse mot stat, næringsliv og samfunn opplever et mye sterkere trykk utenfra for fagutviklingen. Enkelt sagt trekker institusjonelle forhold og «vested interest» i retning av status quo. Noe eksternt press for endring og tilpasning til nye samfunnsforhold er bortimot ikke-eksisterende.

En konsekvens av disse to utviklingstrekkene er at det er svært få nye fag som er opprettet ved de humanistiske fakultetene de siste årene og at hovedtrekkene i fagporteføljen til fakultetene er gjenkjennbar fra ti år tilbake.

I ekspertgruppens møter med ledere ved HF-UiB, HF-NTNU, HF-UiO og HSL-UiT/Norges arktiske universitet ble betraktningene diskutert og inntrykket bekreftet. Den eneste dekanen som ga uttrykk for et visst eksternt press for tilpasning av porteføljen, kom fra HF/NTNU, som viste til et visst internt press ved institusjonen for å tilpasse fagene til behov for supplerende kunnskap ved de teknologisk

³ Se SSBs befolkningsstatistikk, <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbeif>, tabell 1 sortert etter innvandrere. Befolkningen etter innvandringskategori og landbakgrunn. Tallene det vises til er oppdatert fra SSB 5. mars 2019. Språk som ikke tilbys på norske universiteter er for eksempel litauisk, somali, kurdisk, tigrinja (Eritrea), filippinsk, urdu, rumensk eller vietnamesisk.

orienterte studiene. Dekanene uttrykker også bekymring for en ordning som ved å være innrettet mot å konservere fag vil redusere institusjonens egen mulighet til fornyelse av fagporteføljen, særlig hvis ordningen ikke er varig og ikke finansieres med friske midler.

Ekspertgruppen mener på bakgrunn av disse betraktningene at i den videre vurdering av en eventuell særskilt finansieringsordning er det maktpåliggende ikke å styrke mekanismene som trekker i retning av konservatisme og liten mulighet til endring i sektoren.

Ekspertområder

Mandatet legger til grunn en distinksjon mellom studiefag, forskningsfag og ekspertområde. Ekspertområder er etter ekspertgruppens tolkning vanskelig å avgrense, og et begrep det ikke finnes administrative strukturer for innenfor UH-sektoren. Omfanget er stort og gruppen har ikke tatt på seg å avgrense nærmere. Også fordi det er kunnskapsintensive institusjoner som har egen finansiering for å dekke forskning og formidling på sine felt, eksempelvis ABM-sektoren (arkiv, bibliotek og museer utenom universitetsmuseene).

Innenfor UH-sektoren finnes ekspertområder som deler av fag, eksempelvis navnegranskning eller leksikografi som begge har tilknytning til nordisk språk. Disse finansieres gjennom den ordinære rammebevilgningen til institusjonene eller har egen øremerket finansiering.

Den danske «småfagsordningen»

I mandatet står det at gruppens arbeid skal trekke veksler på erfaringene med den danske «småfagsordningen». Her følger en kort beskrivelse av ordningen innenfor finansieringssystemet for den danske universitets- og høyskolesektoren.

Den danske småfagsordningen er opprettet med et uttalt formål om å opprettholde utsatte humaniorafag og konsolidere dem ett sted. Etter evaluering i 2018 har ordningen følgende kriterier:

- Humanistiske fag
- Kun 1 tilbud
- Bachelor- og/eller masterforløp, eller studieretning
- Maks. opptak 20 studenter på bachelornivå og 10 studenter på masternivå
- Fagets unike STÅ-produksjon⁴ skal kunne identifiseres
- Internasjonalt samarbeid
- Faget skal ha en særlig samfunnsmessig betydning⁵

Rammene for den danske ordningen er en fast årlig avsetning i finansloven på 17 mill. danske kr. Tilskudd på 1,76 mill. danske kr. per år gis for en treårig periode. Tilskuddet gis av Uddannelses- og forskningsministeren på bakgrunn av anbefalinger fra småfagsrådet (fra 2019). I 2019-2022 er fordelingen av tilskudd som følger:

⁴ I Danmark benyttes studenterårsverk (STÅ) som norske helårsekvivalenter. Universitetene får et fast tilskudd for hver studerende, som består eksamen (studenterårsværk - STÅ).

⁵ Uddannelses- og Forskningsministeriet. Styrelsen for Forskning og Uddannelse

Københavns Universitet	Aarhus Universitet	Syddansk Universitet
Eskimologi	Brasiliansk-Portugisisk	Oldtidskundskab
Hebraisk	Klassisk Filologi	
Koreansk	Moderne Indisk	
Persisk	Konferencetolk	
Nærorientalsk (arkæologi, ægyptologi, assyriologi)		

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet. Styrelsen for Forskning og Uddannelse

Gjennom behandlingen i småfagsråd og departement løftes diskusjonen om småfagene opp på et nivå der nasjonale politikere og eksterne aktører fra samfunns- og næringsliv er representert. Det er utvilsomt en styrke ved ordningen.

Samtidig er det slik at den danske universitets- og høyskolesektoren i lengre tid har vært i kontraksjon. Eksempelvis er ca 40 % av språktilbudene på danske universiteter lagt ned siden 2005.⁶ Da har ordningens formål om å opprettholde og konsolidere humanistiske fag vært av betydning. Selv om ordningen har bidratt til å opprettholde flere fag, er det også språkfag som har vært finansiert av ordningen som er lagt ned.

Det danske finansieringssystemets større innslag av resultatbasert finansiering enn det norske har også gjort små fag med få resultater mer utsatte i Danmark.

Med opprettelsen av småfagsrådet fra 2019 er det også et omfattende arbeid som nedlegges på institusjonene og myndighetssiden omkring administrering av ordningen og fordeling av et forholdsmessig lite beløp. I møte med representanten fra det danske departementet ble det kommentert at de brukte mer tid på å fordele de 17 millionene enn de gjorde på det store milliardbeløp som gikk til den samlede utdanningsstøtten. Ekspertgruppens samlede inntrykk var at de sentrale danske aktørene så klare svakheter med sin småfagsløsning, som det var vanskelig å korrigere.

Avgrensning av utsatte fag

Mandatet ber ekspertgruppen om med utgangspunkt i omtalen i humaniorameldingen å gi en avgrensning av hva som kan regnes som "utsatte studietilbud og fagområder" i humaniora, med kriterier for vurdering av hvilke som faller innenfor definisjonen.

Før vi går nærmere inn på avgrensningen av utsatte fag vil ekspertgruppen vise til en oversikt over studieprogrammene på NTNU, UiA, UiB, UiO, UiS og UiT som gir et bilde av fagtilbudet på de humanistiske fakultetene. Mens det på bachelornivå er tre studieprogram som tilbys på alle seks institusjoner (engelsk, historie og nordisk språk og litteratur), er det 21 fag/program⁷ som bare tilbys ett sted. På masternivå er det to studieprogram som tilbys på alle seks institusjoner (historie og

⁶ Prodekan for utdanning ved KU Jens Erik Mogensen, muntlig presentasjon for ekspertgruppen 2.4.19.

⁷ Programmene er organisert forskjellig på de forskjellige institusjonene, det er talt med fag der de er identifiserbare som egne studieretninger, som for eksempel arabisk på UiO, eller egne program, som ved UiB.

nordisk språk og litteratur), mens antallet fag/program som bare tilbys ett sted er ca 30. Oversikten med nærmere detaljer følger vedlagt.

Meld.St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge* pekte på at varierende søkning til ulike utdanninger er en utfordring for institusjonene og særlig innenfor humaniora der fagtilbudet er forholdsvis stort. Stortingsmeldingen definerte også utsatte fag i humaniora: "Dette er fag med få studenter og få faglig ansatte." (s. 33)

Ekspertgruppen vil legge til grunn en annen definisjon av et utsatt fag i denne rapporten:

Et fag som er tenkt lagt ned ved en institusjon som tilbyr dette som siste gjenværende fag nasjonalt.

Det kan være ulike årsaker til planer om nedleggelse, enten økonomiske – at det f.eks. er få studenter – eller kvalitetsmessige – at faget (studieprogrammet) ikke når opp på kvalitetsindikatorene i kvalitetssikringssystemet.

Erfaringer og samtaler med dekanene ved de fire største fakultetene indikerer klart at det ikke er noen fast sammenheng mellom få studenter og faktiske planer om nedleggelse av fag. Det er også en klar aksept for krysssubsidiering av fag som oppfattes som viktig ved et humanistisk breddefakultet, enten ut fra interne sammenhenger mellom fagenes kunnskapsflate, eller innarbeidede (og ikke alltid begrunnede) oppfatninger av hvilke fag som hører hjemme ved en stor universitetsinstitusjon. Den merkostnaden krysssubsidiering skaper kan bidra til å trekke enkeltfag nærmere nedlegging, selv om de skulle ha noenlunde akseptabel søkning og gjennomføring på studiesiden. Det kan være fag med få studenter og få ansatte, men også fag med få studenter og mange ansatte, og til dels kostnadsstunge fag (eksempelvis krevende språkfag).

Det er likevel enklere å finne eksempler på fag som krysssubsidieres uten å være nedleggingstruet. Faget konservering er for eksempel et fag som faller inn under definisjonen i humaniorameldingen, men som ikke er utsatt fordi ingen har tenkt å legge det ned. HF-UiO har tvert imot en krysssubsidiering i sin fordelingsmodell der faget vektet tyngre enn andre fag ved studieplassfordeling.

Et «utsatt» fag kan derfor ikke defineres gjennom sitt finansieringsgrunnlag (finansieringskategori, søkning, resultatkomponenter), men om institusjonen faktisk planlegger eller kan komme til å nedlegge faget.

I møter med dekanene nevnes noen fag som utsatte, men som etter ekspertgruppens definisjon ikke vil være det. Eksempelvis nevnes allmenn litteraturvitenskap i fakultetenes møter med ekspertgruppen som utsatt både ved NTNU og UiT selv om det ikke foreligger planer om nedleggelse. Dette er et fag med forholdsvis mange ansatte ved UiB og UiO.

2. Presisering av samfunnsbehov

Mandatet gir ekspertgruppen i oppgave å vurdere hvilke samfunnsbehov som kan legitimere særskilt finansiering eller andre særtiltak for humanistiske fag som det er vanskelig å opprettholde på regulær måte.

I dette avsnittet vil ekspertgruppen argumentere for at ikke alle samfunnsbehov kan presiseres og legges til grunn for en særfinansieringsordning. Vi vil komme inn på hvilke lovbaserte krav som kan legitimere en særfinansieringsordning, og hvordan universitetenes samfunnsoppdrag kan være med

på å legitimere en særfinansieringsordning for enkelte fag. I dette avsnittet avgrenser vi også hvilket gradsnivå en evt særfinansiering bør rettes mot som følge av hvilke samfunnsbehov den skal bidra til å dekke.

Avgrensning – hvilke samfunnsbehov skal dekkes?

Kriteriet om samfunnsmessig betydning i den danske småfagsordningen er presisert som følger:

Fag, der har en særlig betydning for forståelsen af dansk kultur og af den demokratiske eller akademiske dannelsesstradition, som vi er en del af.

Fag, der bidrager til vores forståelse af verden omkring os og vores placering i den, herunder ikke mindst fag der bidrager til forståelsen af lande og områder, der har en særlig økonomisk, politisk eller kulturel betydning.

Når det gjelder samfunnsbehov som springer ut av økonomiske eller politiske behov i dag, vil ekspertgruppen peke på at mandatet bare legger opp til å sikre den eksisterende fagporteføljen. Det er en stor utfordring å forstå og fortolke en verden i stadig og rask forandring, og dermed tilpasse kompetansebase og studietilbud til et samfunn som endrer seg. Nye globale utfordringer, forskyvninger av demografiske, politiske og økonomiske tyngdepunkt, store samfunnsutfordringer, og ikke minst en endret sammensetning av det norske samfunnet gjennom migrasjon, gir bakgrunnen for noen av endringene. Institusjonene har selv hovedansvaret for gradvis å endre kunnskapsporteføljen slik at den svarer på endrede behov.

I prinsippet kunne man tenkt seg at en ny finansieringsordning la til rette for å styrke endringsevnen, ved for eksempel å delfinansiere fag som institusjonene selv ikke har planer om å opprette (kunnskap om nye globale maktsentra, innvandrerspråk mv.) Mandatet er imidlertid klart presisert til å finansiere *eksisterende* fag. Spørsmålet er derfor om det er behov for, og om det finnes, gode løsninger for en modell for tilleggsfinansiering for å sikre et samfunnsmessig godt tilpasset fagtilbud, som ikke får som hovedeffekt at sektorens omstillingsevne blir dårligere.

Et annet spørsmål er hvilken kompetanse det er rimelig at UH-sektoren skal dekke. Ekspertgruppen vil legge vekt på universitetene som utdannings- og forskningsinstitusjoner der undervisningen skal være forskningsbasert. Det er mye språkkompetanse i samfunnet som ikke hentes fra universitetene, f.eks. morsmålstolking. Også etablerte universitetsfag som russisk undervises f.eks. gjennom Forsvarets russiskkurs. Mange har sin utdanning fra andre land. Det finnes opplagt mye kompetanse i forskningsinstitusjoner og privat og offentlig administrasjon som ikke er levert gjennom universitetsstudier. Slik vil det være også i fremtiden.

Lovbaserte krav og folkerettslige forpliktelser

Mandatet peker på samfunnsbehov for kompetanse som er nødvendig for å oppfylle lovbaserte krav og folkerettslige forpliktelser.

Bestemmelser i lover eller folkerett har konsekvenser for noen humanistiske fag ved de norske institusjonene. I dette avsnittet vil vi gjøre rede for disse fagområdene og avgrense i forhold til gruppens mandat.

Samisk

Som ett av landets offisielle språk og minoritetsspråk står samisk i en egen stilling, regulert bl.a. gjennom Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold og Opplæringsloven. Samisk er i tillegg til å være minoritetsspråk også et urbefolkningsspråk og beskyttet av blant annet [ILO-konvensjon nr.](#)

[169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater](#), [Deklarasjon om nordisk språkpolitikk](#) og [European Charter for Regional and Minority Languages](#).

Høyere utdanning i samisk språk og kultur tilbys i dag ved tre institusjoner: Samisk høyskole, UiT – Norges arktiske universitet og Nord universitet.

Både UiT (i presentasjon til ekspertgruppen) og Nord universitet (i svar til ekspertgruppen) oppgir å ha nasjonalt ansvar for samisk, UiT for nordsamisk, Nord for sør- og lulesamisk. Ingen av institusjonene oppgir å ha øremerket finansiering til faget (-ne). Nord universitet påpeker at det er utfordringer knyttet til lave søkertall og forholdet mellom kostnader og inntekter til å drive faget.

Samisk språk og kultur anses å ha en målrettet finansiering gjennom Samisk høyskole. Dette gjenspeiles i høyskolens utviklingsavtale der samisk språk, innovasjon og tradisjonell kunnskap står i sentrum for virksomheten ved høyskolen.

Ekspertgruppen er kjent med at det bl.a. i regi av UHR-Samisk arbeides med mer koordinering av studietilbud i samisk språk på tvers av institusjonene. Den nylig leverte Meld. St. 31 (2018-2019) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv* omtaler utviklingstrekk og utfordringer for samisk språk, kultur.⁸

Fra Kunnskapsdepartementet er ekspertgruppen orientert om at det ikke er en egen spesifisering av finansiering knyttet til samisk som fag, men at finansiering av nye studieplasser følger de generelle finansieringskategoriene A-F.

I motsetning til andre språk forutsetter ekspertgruppen at departementet finner en særskilt løsning for samisk hvis faget skulle bli nedleggingsstruet. Det er vanskelig å se for seg at opprettholdelsen av samisk skal være avhengig av en særfinansieringsordning som skal være felles for flere humanistiske fag når språket er så beskyttet i nasjonal og internasjonale lover og konvensjoner. Det kan se ut som om denne vurderingen gjenspeiles i invitasjonene til innspill til språkmeldingen som Kulturdepartementet har ansvaret for og som er ventet våren 2020, der det bes om innspill til blant annet «språkpolitiske tiltak for å styrkje nasjonale minoritetsspråk, norsk teiknspråk og samisk.»⁹

I ekspertgruppens anbefalinger til særfinansieringsordning nedenfor vil vi også komme tilbake til at det er en tidsbegrensning knyttet til slike ordninger som det er vanskelig å se at samisk skal være underlagt.

Kulturminner og stedsnavn

Kulturminnelovens formålsparagraf sier bl.a. at det «er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressurser som vitenskapelig kildemateriale», og Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv etter kulturminneloven pålegger universitetsmuseene, kommuner og fylkeskommuner diverse ansvar for kulturminner som kan tolkes slik at det fordres en nasjonal utdanning i arkeologi.

I dag tilbys arkeologi ved fire institusjoner og faget faller ikke inn under definisjonen av et utsatt fag.

Vern av stedsnavn som reguleres i *Lov om stadnamn* og *UNESCOs konvensjon av 17.10.2003 om vern av den immaterielle kulturarven*, medfører behov for spesialisert språkvitenskapelig kompetanse.

⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20182019/id2660993/>

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/spraklov-og-ny-stortingsmelding-om-sprak/innspel-til-stortingsmeldinga/id2636993/>

UiB har påtatt seg et nasjonalt ansvar for leksikografi, og integrerer det i sitt miljø i nordisk språk og litteratur.¹⁰ Faget er dermed ikke utsatt etter definisjonen ovenfor.

Skoleverkets behov for humanistisk kompetanse

Ekspertgruppen legger til grunn at det nasjonale universitetssystemet må tilby fag slik at opplæringsloven og læreplanenes krav til fag i grunn- og videregående skole fylles. Læreplanene på alle nivåer i skolen inkluderer norsk språk og historie, samisk og engelsk. Forskrift til opplæringsloven § 1-8 andre ledd pålegger alle kommuner å tilby opplæring i minst ett av språkene fransk, russisk, spansk og tysk i ungdomsskolen.

Historie og norsk språk og litteratur undervises på seks institusjoner, engelsk på fem og fagene fransk, russisk og tysk på tre. Ingen av disse fagene faller inn under definisjonen av utsatte fag.

I tillegg kommer også norsk tegnspråk og tolking, som tilbys som bachelorprogram ved OsloMet, NTNU og Høgskulen på Vestlandet (HVL).¹¹ OsloMet skriver i tilbakemelding til ekspertgruppen at faget er lite og utsatt. Samtidig finnes det på tre institusjoner og er ikke meldt som planlagt nedlagt ved OsloMet eller NTNU og faller derfor utenfor definisjonen som ekspertgruppen legger til grunn.¹²

Universitetenes samfunnsoppdrag: behov for humanistisk kompetanse og forskningsinfrastruktur

Mandatet sier at de behov forskningen og høyere utdanning har for mindre hjelpedisipliner skal drøftes som en særskilt problemstilling.

Humaniorameldingen peker på at Norge som kulturnasjon «bør ha kompetanse – og dermed minst ett universitet med studietilbud og tilhørende forskningsmiljø – i latin og gresk, også fordi de (...) er redskapsfag i andre utdanninger.» (s. 34)

I de norske universitetenes samfunnsoppdrag ligger bl.a. en institusjonell forpliktelse til å forvalte kunnskap som ligger i vår kulturarv (norsk litteratur, språk og historie). For å ivareta denne forpliktelsen trenger man også en minimumskunnskap om nærliggende kulturområder, og forskning knyttet til de klassiske fagene gresk og latin.

Latin og gresk tilbys i dag ved tre institusjoner og faller således ikke inn under definisjonen av et utsatt fag per i dag.

Dekanene i Bergen, Oslo og Trondheim trakk alle fram i møter med ekspertgruppen at klassiske fag skulle være en del av porteføljen. Ekspertgruppen har også fått en redegjørelse fra MF vitenskapelig høyskole om et samarbeid høyskolen har med et privat institutt om det som av emnebeskrivelsene framgår som begynnerundervisning i flere klassiske språk.¹³

¹⁰ HF-UiB *Revidert faglig bemanningsplan 2018-2022*, unummerert, s. 14 av 24 på https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/revidert_faglig_bemanningsplan_2018-2022_0.pdf

¹¹ OsloMet utvikler mastertilbud i tegnspråk sammen med Høgskulen på Vestlandet, <https://khrono.no/nybo-oslomet-tegnsprak/oslomet-far-1-million-kroner-for-a-utvikle-tilbud-for-tegnspraklaerere/254697>

¹² OsloMet har i juni 2019 fått 10 nye studieplasser i tegnspråk, <https://khrono.no/curt-rice-iselin-nybo-nye-studieplasser/10-nye-studieplasser-i-tegnsprak-til-oslomet/286986>

¹³ <https://www.mf.no/emnekatalog>

Dette er ifølge ekspertgruppens vurdering eksempler på slik kompetanse som institusjonene selv må prioritere innenfor rammen og de iboende forventninger til institusjonenes samfunnsoppdrag med mindre faget skulle være nedleggingstruet nasjonalt.

Et ytterligere argument for at det vi kan kalle kunnskapsmessig humanistisk forskningsinfrastruktur skal prioriteres og finansieres av institusjonene, er at samfunnsoppdraget og forståelse for hva som skal til for å drive fag, ikke bør trekkes snevrere innenfor humaniora enn andre fag. Andre fagfelt, særlig innen medisin og naturvitenskap har ekspertområder og kunnskapsmessig infrastruktur som man trenger for å drive forsknings- og undervisningsfagene som ivaretas av institusjonene selv.

Hvilket gradsnivå skal en særfinansiering dekke?

I avsnittene ovenfor har ekspertgruppen beskrevet hvilke samfunnsbehov en særfinansieringsordning kan dekke. Videre framgår det at en slik ordning bør være smal. En bred ordning vil være krevende å avgrense og administrere. Ikke minst vil den være uakseptabelt konserverende. Hvis man skal definere samfunnsbehov for eksempel i retning av «relevant kunnskap om en verden i endring», vil det skape en systematisk skjev struktur over tid, hvis alle eksisterende fag er kandidater for en særegen finansiering, mens ingen nye vil være det. Da vil dagens situasjon, der institusjonene etter beste evne forsøker å tilpasse seg endrede forhold, over tid ventes å gi en bedre porteføljesammensetning.

Et av de «sterkeste» behovene en særordning må dekke vil være det som følger av lov. Hvis man skal utdanne lærere til skolen på alle nivåer, må utdanningen gis på masternivå. Kulturminnelovgivningen medfører også at arkeologi er et undervisningsfag på masternivå.

Det taler for at terskelen for støtte bør legges til at det gis mastergrad i faget. Ikke alle masterprogram er disiplinære og ekspertgruppen vil derfor legge *Forskrift om krav til mastergrad* til grunn for sin definisjon av mastergradsnivå. Jamfør forskriftens § 3, andre ledd «fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergraden».¹⁴

Det vil følgelig ikke være tilstrekkelig med utdanningstilbud bare på bachelorgrad, årsenhet eller enkelttemner for å komme i betraktning for en særfinansiering. Siden undervisning på masternivå krever forskningskompetanse må finansieringsordningen i så fall også opprettholde et forskningsfag. En finansiering rettet mot masternivå vil også følge Regjeringens satsning på kandidater og hele grader.

Tegnspråk og tolkning tilbys bare på bachelornivå per i dag. Nå er det gitt midler til utvikling av mastergrad, men det åpnes opp for at søkere med bachelor i tegnspråk og tolking kan tas opp til PPU, også etter innføring av masterkravet. Sannsynligvis vil faget falle inn under ordningen etter innføring av mastergrad, og hvis faget skulle være nedleggingstruet nasjonalt. Men siden det er et sentralt skolefag vil ekspertgruppen åpne for at faget kan falle inn under en særfinansieringsordning også hvis det bare fortsetter som bachelorstudium.

Mandatet ber om en separat vurdering av risikoen for at definisjonen av «utsatte» fag blir så vid at den kan undergrave insentivstrukturen i UH-sektoren. Med særfinansiering begrenset til studietilbud på masternivå og den innstramningen ekspertgruppen har gjort i forhold til definisjonen av et utsatt fag i humaniorameldingen, ser ikke ekspertgruppen at det er noen grunn til at dette skal være nødvendig.

¹⁴ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-01-1392>

3. Ekspertgruppens anbefalinger til særfinansieringsordning

Nedenfor følger de alternativer til ordning som ekspertgruppen har vurdert. Et premiss for alle forslagene er at et fag er utsatt når det er planlagt nedlagt på nasjonalt nivå.

Ekspertgruppen har vurdert flere alternativer. Gruppens anbefaling er det som her beskrives som alternativ 3.

1. Ingen endring i finansieringssystemet

Dagens situasjon er stabil, det er ingen større kontraksjon eller konkrete planer om nedlegging av fag. Det mest stringente alternativet er at det ikke foreslås noen endring av dagens finansieringssystem tatt i betraktning at institusjonene i dag ikke melder om utsatte fag som planlegges nedlagt nå. Et tilleggsargument er at enhver særfinansieringsordning vil innebære en risiko for at institusjonene plasserer seg strategisk for å komme inn under ordningen.

Men man kan tenke seg en hypotetisk situasjon i fremtiden der sentrale fag legges ned. Dette vil ikke dagens løsning gi noen mulighet til å gripe inn mot.¹⁵ Ekspertgruppen mener at dette er et tungtveiende argument for å etablere en form for tilleggsfinansiering slik vi beskriver i punkt 3 nedenfor.

2. Utlysning av faste midler til små utsatte fag

Et alternativ som vil kunne sikre at bestemte fag ikke legges ned, kan være en småfagsløsning som likner på den danske. Det vil innebære at departementet med jevne mellomrom lyser ut midler til små utsatte fag, med kriterier avgrenset til de mest sentrale samfunnsbehov.

En slik ordning tar med seg de administrative problemer som beskrevet for den danske ordningen. I tillegg legger ekspertgruppen til grunn at et «utsatt fag» defineres gjennom at institusjonen vil legge det ned. Vi kan forvente at noen vil forsøke å søke særskilt finansiering til dyre små fag, som man i utgangspunktet ikke hadde planer om å legge ned. Institusjonene som sitter med små fag, særlig av en type som man politisk ikke vil ønske å se nedlagt, vil ha sterke insentiver til å flagge nedleggingsplaner. Dette gir et prinsipielt, finansielt og administrativt galt insentiv til institusjonenes porteføljørøkt.

Ekspertgruppen har også ovenfor vært inne på at konteksten for den danske småfagsordningen har kommet til i en annen situasjon, med en sterk kontraksjon i en sektor som også har et mindre innslag av basisfinansiering enn den norske. Tross enkelte nedleggelsesplaner har det ikke vært en tilsvarende situasjon i Norge, og samtalene med dekanene på de største humanistiske fakultetene bekrefter et inntrykk av at vi ikke står foran omfattende nedleggelsesplaner ved institusjonene med stor fagbredde. Ekspertgruppen og dekanene deler vurderingen av at en ordning som den danske vil forsterke ytterligere konservatismen i sektoren og gjøre det vanskeligere å fornye fagporteføljen.

Ekspertgruppen vurderer denne ordningen som den minst egnede av de tre alternativene.

3. Beredskapsløsning

Ekspertgruppen vil anbefale en ordning som unngår svakhetene i de to foregående alternativene og foreslår det vi kaller en beredskapsløsning.

¹⁵ Ekspertgruppen legger til grunn at UH-lovens § 1-4 (3) «Departementet kan gi enkelte institusjoner et særskilt nasjonalt ansvar for forskning eller undervisning på bestemte fagområder.» ikke medfører en særfinansiering men at institusjonene selv må dekke kostnadene ved et slikt ansvar.

Dette innebærer at det ikke løpende lyses ut midler, men at departementet lyser ut midler til tilleggsfinansiering hvis man står i fare for å miste et nasjonalt tilbud på masternivå av fag som fyller de kriterier som er beskrevet i denne rapporten og oppsummert i konklusjonen. Dette innebærer at ordningen vil tre i kraft hvis siste studietilbud står i fare for nedleggelse. Ordningen kan dermed benyttes ved behov. Ekspertgruppen foreslår at det ikke forbeholdes institusjonen hvor faget sist er tilbudt å søke om særfinansiering, men at utlysningen er åpen og at institusjonene bør konkurrere om en tilleggsfinansiering. Det vil gi institusjonene et visst insentiv til nyutvikling. Departementet kan lage en avtale om finansieringsbidrag med en institusjon hvis strengt nødvendige fag står i fare for nedleggelse.

Utløsningen bør være for en femårsperiode med mulighet for forlengelse eller ny konkurranse. Perioden må gi institusjonene tilstrekkelig tid til å bygge opp eller videreutvikle fagmiljøet. Vi kommer tilbake til tidsrammen under avsnittet om budsjettbehov nedenfor.

Ekspertgruppen har drøftet hvorvidt det bør inngå i ordningen at en institusjon som legger ned et fag skal miste en del av rammebevilgningen. Uten en inngående vurdering av spørsmålet har ekspertgruppen kommet fram til at det ikke er hensiktsmessig. For det første er ikke fag spesifisert i rundsumbevilgningen og vil dermed gi en insentivskjevhet som rammer den som sitter med et siste fag, noe som igjen vil gi insentiver til å øke konservatismen i sektoren.

Ekspertgruppen foreslår ikke noe fast administrativt apparat for løsningen. Den forutsetter at departement løpende holder seg orientert om tilbudet av de berørte studier.

Ekspertgruppen mener at dette alternativet har liten risiko for at institusjonene plasserer seg strategisk for å komme inn under en særfinansieringsordning ved å melde inn et fag som utsatt.

En variant av beredskapsløsningen som vil gi et større innslag av SAK, er at det lyses ut særfinansiering når et fag er nedleggingstruet nasjonalt, men gjenstår ved to eller en institusjon, med muligheter for konkurranse, og påfølgende tildeling til én institusjon, eller to institusjoner som samarbeider om å gi studietilbudet. Denne varianten vil være administrativ mer kompleks og den foreslås derfor ikke, men nevnes fordi den er diskutert av ekspertgruppen.

[Administrative og økonomiske konsekvenser av beredskapsløsningen](#)

Mandatet sier at ekspertgruppen skal omtale administrative og økonomiske konsekvenser av sine forslag.

En mulig ulempe for departementet med beredskapsløsningen er at den ikke gir departementet en ønsket forutsigbarhet i avsetning av midler. Opptak til studier har imidlertid en lang planleggingshorisont, og stor vekt legges på informasjon til og forutsigbarhet for søkerne og institusjonene. Derfor bør ordningen balansere begge hensyn. Den tidsplanen som ekspertgruppen skisserer nedenfor legger opp til en lengre behandling av nedleggingstruede fag enn normalt ved institusjonene. Ved UiO vil f.eks. vedtak om nedleggelse av et fag som skal søke om særfinansiering måtte skje ett år tidligere enn vedtak fattes nå.

Aktør/ Tidspunkt	November 2018	April 2019	Juni 2019	Oktober 2019	Desember 2019	Februar 2020	Juni 2020	August 2021
UH-institusjon	Fagmiljøene har avgjort evt nedleggelse	Fakultetsstyret anbefaler nedleggelse for studieåret 2021/2022 med forbehold om særfinansiering	Universitetsstyret vedtar nedleggelse for studieåret 2021/2022 med forbehold om særfinansiering				Universitetsstyret orienteres om utfallet av søknad om særfinansiering og opprettholder eller endrer vedtaket om nedleggelse.	Ved avslag på søknad om særfinansiering: Studieprogram tar ikke opp studenter. Ved innvilget søknad om særfinansiering: Studieprogrammet fortsetter.
KD				Utllysning	Søknadsfrist	Vedtak		Fordelingen gis virkning.

Etablerte fora som UHR-Humaniora bør ha en oversikt over utsatte fag som kan bli aktuelle for ordningen. Alternativt kan departementet be institusjonene om en oversikt til etatsstyringsmøtene.

Tilleggsfinansieringen bør lyses ut for en femårsperiode. Perioden samsvarer med normal gjennomføringstid på master. Den vil gi institusjonene tilstrekkelig tid til å bygge opp eller videreutvikle et fagmiljø. En slik ordning medfører at institusjonene må ha ansatte i faste stillinger selv om en institusjon bærer en risiko hvis den ikke vinner en ny kontrakt for tilleggsfinansiering. Det er imidlertid enklere å rekruttere ved utlysning av faste stillinger, noe som kan ha en positiv effekt for fagmiljøet.

Ekspertgruppen mener at institusjonene bør gis anledning til å søke videre særfinansiering etter endt periode. En ny søknad må, hvis tidsplanen skissert over skal holdes, påbegynnes halvveis i perioden, bl.a. av hensyn til et nytt universitetsstyrevedtak om nedleggelse. Det bør derfor vurderes om søknadsprosessen da bør være enklere.

Rollefordeling mellom ulike instanser

En side ved den danske småfagsordningen etter revisjonen i 2018 som alle ekspertgruppen har møtt trekker fram som en fordel, er småfagsrådet som løfter behandlingen av – og fokus på – fagene til et annet nivå enn bare institusjonene eller departementet. En beredskapsløsning som ekspertgruppen foreslår fordrer ikke et fast råd som møtes jevnlig slik det danske, men ekspertgruppen vil peke på at det kan være en fordel å ha et lite utvalg som kun møtes når en situasjon dukker opp og det er behov for å vurdere om en sak faller inn under ordningen eller ikke. Det kan være et utvalg på 3-4 kompetente personer med ulik bakgrunn. Det vil være viktig at utvalget ikke skal bestå av medlemmer fra berørte institusjoner for å unngå habilitetsutfordringer.

En enklere ordning er at departementet behandler søknader og treffer beslutninger selv.

Budsjettbehov

Ekspertgruppen tror ikke at ordningen kommer til å bli brukt med det samme. Når og hvis en særfinansiering for utsatte fag skulle bli aktuell, vil trolig satser og kostnader for å drive et fag ha endret seg. Det er derfor lite hensiktsmessig å foreslå konkrete finansieringsbidrag for en beredskapsløsning.

I vurdering av særfinansieringens størrelse må likevel visse kriterier være oppfylt. Beregninger fra de største humanistiske fakultetene viser at det ikke er en ens måte å beregne kostnader knyttet til undervisning på. Det er derfor vanskelig å anslå et budsjettbehov i kronebeløp. Ekspertgruppen vil ta utgangspunkt i studietilsynsforskriftens krav til fagmiljø.¹⁶ Etter hva ekspertgruppen har erfaring med

¹⁶ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137#KAPITTEL_2

fra institusjonene vil den antyde at 4 førstestillinger er et minimumskrav for å tilby studier i fullt løp inkludert masternivå med årlig opptak.

Ekspertgruppen vil foreslå at særfinansieringen i beredskapsløsningen består av to førsteamanuensisstillinger mot at institusjonen stiller med samme antall ressurser. I 2019 er normalkostnadene med en førsteamanuensisstilling i humaniora i Norge på ca kr 850 000,- inkl sosiale utgifter.¹⁷

4. Konklusjon

Ekspertgruppen har flere ganger i rapporten vært inne på at den er urolig for at en særfinansiering av utsatte fag vil forsterke det gruppen oppfatter som en konservatisme i UH-sektoren. Gruppens forslag til en særfinansieringsordning (evt beredskapsløsning) er derfor en løsning som kun skal tre i kraft når et fag som fyller kriteriene står i fare for å forsvinne fra det nasjonale studietilbudet.

Forslaget fra gruppen innebærer at særfinansieringsordningen ikke etableres ut fra bestemte fag, men at den gjelder fag som oppfyller følgende tre kriterier:

- at faget er nedleggingstruet på nasjonalt nivå, og
- at det er tale om et tilbud på mastergradsnivå, og
- at det gjelder fag som UH-sektoren tilbyr og som fyller ett eller flere av samfunnsbehovene slik de er presisert i kapittel 2:
 - Lovpålagte krav og folkerettslige forpliktelser (kulturminner og stedsnavn)
 - Generell humanistisk kompetanse og kunnskapsmessig infrastruktur
 - Skolens behov for humanistiske fag

Mandatet er avgrenset til en løsning som kun gjelder å opprettholde fag. Ekspertgruppen har derfor ikke vurdert kriterier som gir incentiver til å etablere nye fag, men vil på bakgrunn av betraktningene i rapporten anbefale at man overveier hvordan nyskapning må sikres. Av samme hensyn anbefaler ikke ekspertgruppen en ordning tilsvarende den danske småfagsordningen. Den danske ordningen er også betydelig mer administrativt belastende.

Etter ekspertgruppens definisjon er vi i dag i en situasjon der ingen fag er nedleggingstruet og vil komme inn under kriteriene. Beredskapsløsningen er dermed en løsning for en mulig fremtidig situasjon. Derfor kan det heller ikke lages en liste over fag som faller inn under ordningen.

¹⁷ Estimater bygget på lønnsstatistikk for HF ved UiO, UiB og NTNU.

Referanseliste

Meld. St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge*,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-25-20162017/id2545646/>

Meld. St. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt – Krev din rett*,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-27-2000-2001-/id194247/>

Finansiering for kvalitet, mangfold og samspill,

https://www.regjeringen.no/contentassets/95742f2460c74ee5aecf9dd0d2a8fc9f/finansieringuh_ra_pport.pdf

SSBs befolkningsstatistikk, <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbef>

Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold,

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1987-06-12-56>

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater,

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/samepolitikk/midtpalte/ilokonvensjon-nr-169-om-urbefolkninger-o/id451312/>

Deklarasjon om nordisk språkpolitikk

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700895/FULLTEXT01.pdf>

European Charter for Regional and Minority Languages,

<https://www.coe.int/en/web/european-charter-regional-or-minority-languages?>

Meld. St. 31 (2018-2019) *Samisk språk, kultur og samfunnsliv*

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20182019/id2660993/>

Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova),

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Lov om stadnamn,

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1990-05-18-11>

UNESCOs konvensjon av 17.10.2003 om vern av den immaterielle kulturarven,

http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

HF-UiB *Revidert faglig bemanningsplan 2018-2022*,

https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/revidert_faglig_bemanningsplan_2018-2022_0.pdf

Khrono.no 2.1.2019 om mastertilbud i tegnspråk,

<https://khrono.no/nybo-oslomet-tegnsprak/oslomet-far-1-million-kroner-for-a-utvikle-tilbud-for-tegnspraklaerere/254697>

Khrono.no 17.6.2019 om 10 nye studieplasser i tegnspråk,

<https://khrono.no/curt-rice-iselin-nybo-nye-studieplasser/10-nye-studieplasser-i-tegnsprak-til-oslomet/286986>

Emne katalog ved MF Vitenskapelig høyskole, <https://www.mf.no/emnekatalog>

Forskrift om krav til mastergrad

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-01-1392>

Lov om universitet og høyskoler

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15>

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>

Vedlegg

Fagoversikt humaniora i Norge

Nedenfor følger først oversikt over fag på humanistiske fakulteter i Norge i form av studietilbud som bachelor, master og årsenheter. Grunnlaget for oversiktene er institusjonenes nettsider sammenholdt med rapporter fra rapporteringsverktøyet Tableau, som brukes på alle institusjonene.

Avslutningsvis i oversikten er det en tabell over antall fag/program som tilbys antall steder. I rapporten er tabellen oppsummert i tekst. Til sammenligning følger en oversikt fra 2009 da Nasjonalt fakultetsmøte kartla språkfag i Norge.

Universitetene og fakultetene som er regnet med i oversiktene er:

- Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Det humanistiske fakultet (HF, NTNU)
- Universitetet i Bergen, Det humanistiske fakultet (HF, UiB)
- Universitetet i Oslo, Det humanistiske fakultet (HF, UiO)
- Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL, UiT)
- Universitetet i Agder, Fakultet for humaniora og pedagogikk (FHP, UiA)
- Universitetet i Stavanger, Fakultet for utdanningsvitenskap og humaniora (FUH, UiS)

Bachelor-programmer

3 år med mindre annet er spesifisert.

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>Arabisk</i> som del av studieretning Midtøsten-studier med arabisk i programmet Asia- og Midtøsten-studier		Arabisk			
Arkeologi og konservering Studieretninger: • Arkeologi • Kulturarv og bevaringskunnskap	Arkeologi	Arkeologi	Arkeologi		
Asia- og Midtøsten-studier Studieretninger: • Indiastudier med hindi • Japansk med Japan-studier • Kinesisk med Kina-studier • Midtøsten-studier med arabisk • Midtøsten-studier med persisk • Midtøsten-studier med tyrkisk					
<i>Bosnisk/kroatisk/serbisk</i> som studieretning i programmet Europeiske språk					
		Digital kultur			
	Drama og teater				

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>Engelsk</i> som studieretning i programmet Europeiske språk	<i>Engelsk</i> som studieretning i programmet Europastudier med fremmedspråk og programmet Fremmedspråk	Engelsk	Engelsk	Engelsk	Engelsk
Estetiske studier og allmenn litteraturvitenskap Studieretninger • Allmenn litteraturvitenskap • Estetiske studier					
Europeiske språk Studieretninger: • Engelsk • Fransk • Italiensk • Russisk • Polsk • Tsjekkisk • Bosnisk/kroatisk/serbisk • Spansk • Tysk	Europastudium med framandspråk				
	Film- og videoproduksjon				
	Filmvitenskap				
Filosofi	Filosofi	Filosofi	Filosofi	Anvendt filosofi	
<i>Fransk</i> som studieretning i programmet Europeiske språk	<i>Fransk</i> som studieretning i programmet	Fransk			

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
	Europastudier med fremmedspråk og programmet Fremmedspråk				
	Fremmedspråk Studieretninger: • Engelsk • Fransk • Spansk • Tysk				
Historie	Historie Fordypninger: • Antikkens kultur og klassiske fag • Historie	Historie • Spesialisering i historie eller Midtøstens historie	Historie	Historie	Historie
Honours-programmet Studieretninger: • Humaniora • Fordypning i filosofi, lingvistik eller musikkvitenskap • (Realfag – MN)					
Idéhistorie					
<i>Indiastudier med hindi</i> som studieretning i programmet Asia- og Midtøsten-studier					
Italiensk som studieretning i programmet Europeiske språk		Italiensk			

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>Japansk med Japan-studier</i> som studieretning i programmet Asia- og Midtøsten-studier		Japansk			
<i>Kinesisk med Kina-studier</i> som studieretning i programmet Asia- og Midtøsten-studier		Kinesisk			
Midtøsten-studier med <i>persisk</i> som studieretning i programmet Asia- og Midtøsten-studier					
<i>Polsk</i> som studieretning i programmet Europeiske språk					
Tverrfaglige kjønnsstudier		Kjønnsstudium Spesialisering i HUM (6 av 8): allmenn litteraturvitenskap, engelsk, filosofi, historie, kulturvitenskap, nordisk			
Klart språk					
Klassiske språk	Antikkens kultur og klassiske fag som fordypning i programmet Historie	Klassisk filologi Spesialisering i gresk eller latin			
Kulturhistorie	Kulturminneforvaltning	Kulturvitenskap			
Kunsthistorie og visuelle studier	Kunsthistorie	Kunsthistorie	Kunsthistorie		
			Kvensk og finsk		
Lingvistikk		Språkvitenskap			

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>Allmenn litteraturvitenskap</i> som studieretning i programmet Estetiske studier og allmenn litteraturvitenskap	<i>Allmenn litteraturvitenskap</i> som studieretning i programmet Nordisk og litteraturvitenskap	Litteraturvitenskap		Litteratur, film og teater	
Medievitenskap ¹⁸	Medievitenskap		Medie- og dokumentasjonsvitenskap		
			Medieproduksjon		
	Musikkteknologi				
Musikkvitenskap	Musikkvitenskap				
Nordiske studier Studieretninger: • Nordisk: språk, litteratur, retorikk • Norrøne og keltiske studier	Nordisk og litteraturvitenskap Studieretninger: • Allmenn litteraturvitenskap • Nordisk språk og litteratur • Norsk som andrespråk	Nordisk språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk
			Nordsamisk som morsmål		
<i>Norrøne og keltiske studier</i> Som studieretning i programmet Nordiske studier		Norrøn filologi			
	<i>Norsk som andrespråk</i> studieretning i	Norsk som andrespråk			

¹⁸ Ved UiB og UiS tilhører mediefag de samfunnsvitenskapelige fakultetene.

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
	programmet Nordisk og litteraturvitenskap				
				Oversetting og interkulturell kommunikasjon - engelsk	
Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religion, etikk og samfunn	
Nordisk: språk, litteratur og retorikk som studieretning i programmet Nordiske studier		Retorikk			
Russisk som studieretning i programmet Europeiske språk		Russisk	Russisk		
			Russlandsstudier		
				Skolebibliotekkunnskap ¹⁹	
Spansk som studieretning i programmet Europeiske språk	Spansk som studieretning i programmet Europastudier med fremmedspråk og programmet Fremmedspråk	Spansk språk og latinamerikastudium	Spansk og latinamerikanske studier		
Lingvistikk		Språkvitenskap Spesialisering i allmenn lingvistikk eller datalingvistikk			

¹⁹ Sorterer under fagområdet «Språk og litteratur» ved UiA.

HF, UiO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UiA	FUH, UIS
		Teatervitskap			
	Tegnspråk og tolking				
			Teologi²⁰		
Midtøsten-studier med <i>tyrkisk</i> som studieretning i programmet Asia- og Midtøsten-studier					
<i>Tysk</i> som studieretning i programmet Europeiske språk	<i>Tysk</i> som studieretning i programmet Europastudier med fremmedspråk og programmet Fremmedspråk	Tysk			
	Utøvande musikk²¹ Studieretninger • klassisk (4-årig) • jazz (3-årig) • kirkemusikk (4-årig)				

Master-programmer

2 år med mindre annet er spesifisert.

²⁰ Teologi er eget fakultet ved UiO

²¹ Ved NTNU ligger studietilbud i utøvende musikk til HF, mens f.eks. ved UiA og UIS ligger det til Fakultet for utøvende kunsthøgskolen. Det er i denne oversikten tatt utgangspunkt i fag som tilbys som studier ved de humanistiske fakultetene. Ekspertgruppen har bestemt å ikke inkludere utøvende kunsthøgskolen i oppdraget.

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Allmenn litteraturvitenskap	Allmenn litteraturvitenskap	Allmenn litteraturvitenskap			
<i>Arabisk</i> fordypning i studieretningen Middle East Studies i programmet Asia- og Midtøsten-studier		Arabisk (utgått f.o.m. h2018)			
Arkeologi og konservering Studieretninger: • Arkeologi • Gjenstandskonservering • Konservering – prosjektbasert • Malerikonservering	Arkeologi	Arkeologi	Arkeologi		
Asia- og Midtøsten-studier Studieretninger: • Chinese Culture and Society • Japanese Studies • Middle East Studies • South Asian Culture and Society					
	Choreomundus: Dance Knowledge, Practice, and Heritage Erasmus Mundus Joint Master Degree				
	Dance Studies, Nordic Master				
		Digital kultur			
	Drama og teater				

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>English Language og English Literature, American and British Studies</i> studieretninger i programmet Europeiske språk	Engelsk	Engelsk	English Acquisition and Multilingualism	Engelsk	
		Erfaringsbasert master i undervisning med fordjuping i engelsk			
	English Linguistics and Language Acquisition				
			English Literature		
	European Studies				
Europeisk kultur Europeiske språk Studieretninger: • English Language • English Literature, American and British Studies • Fransk • Italiensk • Russisk, polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk • Spansk, portugisisk • Tysk					
	Film- og videoproduksjon				
	Film- og medievitskap				

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Filosofi Studieretninger: • Antikkens filosofi • Filosofi	Filosofi	Filosofi	Filosofi	Religion, filosofi og samfunn	
<i>Fransk</i> studieretning i programmet Europeiske språk	Fransk	Fransk			
<i>Gresk</i> studieretning i programmet Klassiske språk	<i>Gresk</i> fordypning i Klassiske fag	Gresk			
Historie	Historie	Historie	Historie	Historie	Historie og historiedidaktikk
Modern International and Transnational History					
Ibsen Studies					
<i>Italiensk</i> studieretning i programmet Europeiske språk		Italiensk			
Journalistikk					
Klassiske språk Studieretninger: • Gresk • Latin	Klassiske fag				
	Kulturminneforvaltning				
		Kulturvitskap			
Kunsthistorie og visuelle studier Studieretninger: • Kunsthistorie og visuelle studier	Kunst og politikk (kunsthistorie)	Kunsthistorie	Kunsthistorie		

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Kuratering, kritikk og modernismens kulturarv					
			Kvensk og finsk		
<i>Latin</i> studieretning i programmet Klassiske språk	<i>Latin</i> fordypning i Klassiske fag	Latin			
	Likestilling og mangfold				
Linguistics and its Applications for a Multilingual Society					
Lingvistikk		Lingvistikk	Theoretical Linguistics		
		Datalogvistikk og språkteknologi			
					Literacy studies
	Logopedi Erfaringsbasert master, 4 år deltid				
Medievitenskap Studieretninger: - Medievitenskap - Political Communication			Medie- og dokumentasjonsvitenskap		
					Migration and intercultural Relations Erasmus Mundus program
Museologi og kulturarvstudier					
Music, Communication and Technology	Music, Communication and Technology (MCT)				
	Musikkteknologi				
Musikkvitenskap	Musikkvitskap				

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Studieretninger: • Musikkvitenskap • Nordic Music					
Nordiske studier Studieretninger: • Litteraturformidling • Nordisk litteratur • Nordisk språk • Norsk som andrespråk • Retorikk og språklig kommunikasjon	Nordisk språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk og lesevitenskap
				Nordisk språk og litteratur for utenlandske studenter	
			Nordsamisk som morsmål		
		Erfaringsbasert master i undervisning med fordjuping i norsk			
		Norrøn filologi			
		Region og regionalisering (utgått)			
Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap		Religion, kultur og samfunn
<i>Russisk, polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk studieretning i programmet Europeiske språk</i>		Russisk	Russisk		
			Russlandstudier		
Screen Cultures					

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
<i>Spansk, portugisisk</i> studieretning i programmet Europeiske språk		Spansk språk og latinamerikastudium	Spansk og latinamerikanske studier		
		Teatervitskap			
			Teologi		
	Studiar av teknologi, kunnskap og samfunn (STS)				
<i>Tysk</i> studieretning i programmet Europeiske språk	Tysk	Tysk, master			
	Utøvande musikk				
Viking and Medieval Norse Studies					
Viking and Medieval Studies					

Integrerte masterstudier / Profesjonsstudier

5 år med mindre annet er spesifisert.

UV, UiO Ved UiO er lektorutdanningen organisert på UV, med HF som emneleverandør	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Lektorprogrammet Studieretninger HUM: - Engelsk - Fremmedspråk - Kultur- og samfunnsfag - Nordisk	Lektorutdanning i historie	Lektor framandspråk (engelsk/fransk/spansk/tysk),	Lektorutdanning for trinn 8-13 Studieretninger : - Engelsk - Historie - Nordisk - Religionsvitenskap - Russisk - Samisk som morsmål - Spansk - Tysk	Lektorutdanning for trinn 8-13 Studieretninger : - Engelsk - Historie - Nordisk språk og litteratur - Religion - Fransk (tilbys ikke som masterfag) - Spansk (tilbys ikke som masterfag) - Tysk (tilbys ikke som masterfag)	Lektorutdanning for trinn 8-13 Fordypning / master: - Historie - Nordisk - Engelsk
	Lektorutdanning i språkfag	Lektor historie eller religion			
		Lektor nordisk			

Årsenhet / Årsstudier

1 års ikke gradsgivende studier.

HF, UIO	HF, NTNU	HF, UIB	HSL, UIT	FHP, UIA	FUH, UIS
Allmenn litteraturvitenskap	Allmenn litteraturvitenskap		Allmenn litteraturvitenskap	Litteratur, film og teater	
Antikkens kultur					
			Biblioteks- og dokumentasjonsvitenskap		
	Drama og teater				
Engelsk	Engelsk	Engelsk	Engelsk	Engelsk	Engelsk
	Filmvitenskap			Filmvitenskap og filmproduksjon	
Filosofi	Filosofi	Filosofi		Filosofi	
			Forfatterstudium		
Fransk	Fransk	Fransk		Fransk	
	Fransk med didaktikk				
Historie	Historie	Historie	Historie	Historie	Historie
	Humanistiske fag, emnestudium				
Idéhistorie					
Italiensk					
	Kirkemusikk				
Kunsthistorie og visuelle studier	Kunsthistorie	Kunsthistorie	Kunsthistorie		
			Kvensk		
	Latin				

Tverrfaglige kjønnsstudier	Likestilling og mangfold	Kjønn, seksualitet og mangfold	Likestilling og kjønn		
Medievitenskap	Medievitenskap				
	Musikkvitenskap				
Nordisk, særlig norsk, språk og litteratur	Nordisk språk og litteratur	Nordisk	Nordisk	Nordisk språk og litteratur	Nordisk
Norsk som andrespråk		Norsk som andrespråk			
Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religionsvitenskap	Religion, etikk og samfunn	Religion
Russisk			Russisk		
			Nordsamisk som morsmål		
Spansk	Spansk	Spansk språk og latinamerikastudium	Spansk	Spansk	
	Studiar av teknologi, kunnskap og samfunn (STS)				
	Tegnspråk				
Tysk	Tysk	Tysk	Tysk	Tysk	

Fag / program som tilbys antall steder

Bachelor

Master 2 år

6 steder	5 steder	4 steder	3 steder	2 steder	1 sted
Engelsk Historie Nordisk språk og litteratur <i>Historie (Inkl. programmet Modern International and Transnational History, UiO)</i> <i>Nordisk språk og litteratur (Inkl. Nordisk språk og litteratur for utenlandske studenter, UiA)</i>	Filosofi Medievitenskap (inkl. som SV-fag ved UiB og UiS) Religionsvitenskap <i>Engelsk</i> <i>Filosofi (inkl. Religion, filosofi og samfunn, UiA)</i> <i>Religionsvitenskap (inkl. Religion, kultur og samfunn, UiS)</i>	Arkeologi Kunsthistorie (Allmenn) litteraturvitenskap Spansk <i>Arkeologi</i> <i>Kunsthistorie (inkl. Kunst og politikk, NTNU)</i> <i>Medievitenskap (inkl. på SV, UiB)</i>	Fransk Klassiske språk (latin og gresk) Musikkvitenskap (inkl. ved kunsthøgskolen) Norsk som andrespråk Russisk Tysk <i>Allmenn litteraturvitenskap</i> <i>Fransk</i> <i>Gresk</i> <i>Latin</i> <i>Lingvistikk (Inkl. Linguistics and its Applications for a Multilingual Society, UiO, Datalingvistikk og språkteknologi, UiB, og Theoretical Linguistics, UiT)</i> <i>Russisk</i> <i>Spansk (og latinamerikanske studier)</i>	Arabisk (UiO, UiB) Italiensk (UiO, UiB) Japansk (UiO, UiB) Kinesisk (UiO, UiB) Kjønnsstudier (UiO, UiB) Kulturhistorie (UiO) / Kulturvitenskap (UiB) Lingvistikk (UiO) / Språkvitenskap (UiB) Norrønt (UiO, UiB) Retorikk (UiO, UiB) Teologi (UiT, eget fakultet ved UiO) <i>Europeisk kultur (UiO) / European Studies (NTNU)</i> <i>Italiensk (UiO, UiB) (Klassiske språk, UiO/Klassiske fag, NTNU; se Gresk og Latin)</i> <i>Music, Communication and Technology (NTNU og UiO, fellesprogram)</i>	Bosnisk/kroatisk/serbisk (UiO) Digital kultur (UiB) Drama og teater (NTNU) (Estetiske studier, (UiO), studieretning sammen med allmenn litteraturvitenskap) Film- og videoproduksjon (NTNU) Filmvitenskap (NTNU) Idéhistorie (UiO) Indiastudier med hindi (UiO) Klart språk (UiO) Konservering (UiO) Kulturminneforvaltning (NTNU) Kvensk og finsk (UiT) Musikkteknologi (NTNU) Nordsamisk som morsmål (UiT) Oversetting og interkulturell

			Tysk	Musikkvitenskap (UiO, NTNU)	kommunikasjon – engelsk Persisk (UiO) Polsk (UiO) (Russlandsstudier (UiT), kultur og litteratur del av russisk- programmene de andre stedene) Skolebibliotekkunnskap (UiS) Teatervitenskap (UiB) Tegnspråk og tolking (NTNU) Tsjekkisk Tyrkisk (UiO) <i>Arabisk fordypning i studieretningen Middle East Studies i programmet Asia- og Midtøsten-studier Asia- og Midtøstsenstudier (AMS) (UiO) Bosnisk/kroatisk/serbisk studieretning i programmet Europeiske språk (UiO) Dans (2 program NTNU): Choreomundus: Dance</i>
--	--	--	------	-----------------------------	--

					<i>Knowledge, Practice and Heritage, og Dance Studies, Nordic Master Digital kultur (UiB)</i> <i>Drama og teater (NTNU)</i> <i>Film- og videoproduksjon (NTNU)</i> <i>Japansk studieretning Japanese Studies i programmet AMS (UiO)</i> <i>Kinesisk studieretning Chinese Culture and Society i programmet AMS (UiO)</i> <i>Konservering (UiO)</i> <i>Ibsen Studies (UiO)</i> <i>Journalistikk (UiO)</i> <i>Kulturminneforvaltning (NTNU)</i> <i>Kvensk og finsk (UiT)</i> <i>Likestilling og mangfold (NTNU)</i> <i>Literacy studies (UiS)</i> <i>Logopedi (NTNU)</i> <i>Migration and intercultural Relations (UiS)</i> <i>Museologi og kulturarvstudier (UiO)</i>
--	--	--	--	--	--

					Musikkteknologi (NTNU) Nordsamisk som morsmål (UiT) Norrøn filologi (UiB) Polsk studieretning i programmet Europeiske språk (UiO) Portugisisk studieretning med spansk i programmet Europeiske språk (UiO) Screen Cultures (UiO) South Asian Studies Studieretning i programmet AMS (UiO) Teatervitenskap (UiB) (Teologi, UiT) Studier av teknologi, kunnskap og samfunn (NTNU) Tsjekkisk studieretning i programmet Europeiske språk (UiO) (Utøvende musikk, NTNU) Viking and Medieval Norse Studies (UiO) Viking and Medieval Studies (UiO)
--	--	--	--	--	--

Kartlegging av språkfag ved norske universiteter i 2009

Alle seks universiteter har *nordisk, engelsk, tysk og fransk*.

Mer enn tre universiteter underviser i *latin, spansk og norsk som andrespråk*.

Tre universiteter underviser i *gresk, norrønt, russisk, italiensk og japansk*.

To universiteter underviser i *islandsk, nygresk, hebraisk, arabisk og kinesisk*.

Følgende språkfag undervises ved bare ett av universitetene:

- UiO: Sanskrit, Hindi, Urdu, Persisk, Portugisisk, Irsk, Walisisk, Sammenlignende germansk språkvitenskap, Gammel- og mellomengelsk, Nederlands, Færøysk, Sammenlignende slavistikk, Tsjekkisk, Polsk, Kirkeslavisk, Bosnisk/kroatisk/serbisk, Tyrkisk, Komparativ semittisk språkvitenskap, Akkadisk, Amharisk, Tegnspråk (da UV, nå OsloMet)
- UiB: Koptisk
- NTNU: Rumensk, Swahili
- UiT: Samisk, Kvensk, Finsk